

УДК 620.352:633.85

**СИРОВИННА І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНА БАЗА ДЛЯ
ІНОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ІЗ КОМПЛЕКСНОГО ВИРОЩУВАННЯ І
ПЕРЕРОБКИ РІПАКУ НА БІОПАЛИВО В АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ**

В. Степований, аспірант

Львівський національний аграрний університет

Ключові слова: ріпак, вирощування, переробка, біопаливо, аграрне підприємство, агрохолдинг.

Проаналізовано сировинну та матеріально-технічну базу Львівської області як головних чинників проектного середовища для реалізації інноваційних проектів із комплексного вирощування і переробки ріпаку на біопаливо. На підставі результатів досліджень зроблено висновки про сприятливі умови для впровадження інноваційних проектів з комплексного вирощування і переробки ріпаку на біопаливо в сучасних аграрних підприємствах та агрохолдингах.

Постановка проблеми. Стійка тенденція до збільшення світових цін на мінеральне пальне (рис. 1), скорочення його запасів, проблеми з транспортуванням змушують шукати альтернативні джерела палива для техніки, що максимально наближені до споживачів.

Із рис. 1 зрозуміло, що загострюється паливно-енергетична проблема, яка негативно впливає на економіку країни, оскільки в ціну кожного товару чи послуги закладена вартість пального на його на транспортування.

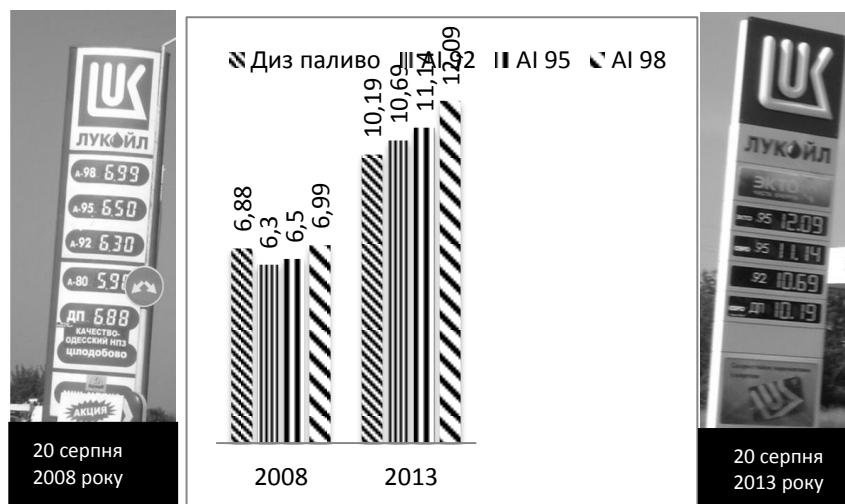

Рис. 1. Динаміка зростання цін на нафтопродукти у 2008-2013рр. грн./л.

Найбільш актуальною альтернативою мінерального палива для України вважається виробництво біологічного пального на основі рослинних олій, насамперед - ріпакової, оскільки Україна володіє для цього значним ресурсним потенціалом. Однак, за нашими спостереженнями, на сьогодні переважає практика вивезення сировини для виробництва біопалива у країни ЄС. Це неодмінно призведе до того, що українські споживачі купуватимуть європейське пальне, що вироблене з нашої сировини, за набагато вищими цінами. Потрібне створення необхідних умов для реалізації інноваційних проектів з вирощування і переробки олійних культур на біопаливо в Україні для власних потреб і продажу його за кордон.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У 2012 році в Україні налічувалося 56493 сільськогосподарські підприємства (СГП) різної виробничої потужності, які обробляли 21585,9 тис. га угідь [4; 5]. Проте левова частка СГП має у користуванні до 50 га сільськогосподарських угідь. Це найбільш незахищені підприємства, у них техніка, як правило, морально та фізично застаріла, велика частина врожаїв залишається на полях у вигляді втрат. Тривожить те, що більшість дрібних сільськогосподарських товаровиробників не дотримуються науково обґрунтованих сівозмін та ґрунтозахисних технологій. Під час вирощування сільськогосподарських культур у таких підприємствах, а тим більше у підсобних господарствах не вносять потрібної кількості органічних і мінеральних добрив, що призводить до виснаження ґрунтів, зниження їх родючості [5].

Інша частина - це підприємства, які добре забезпечені кадрами та сучасною технікою, переважно, закордонного виробництва, і на них орієнтуються імпортери сільськогосподарських машин та запчастин до них. Існує проблема у забезпеченні сучасною сільськогосподарською технікою малих СГП, які не можуть собі дозволити придбати трактор чи комбайн вартістю 300...500 тис. USD [3].

Однак досвід розвинених країн світу засвідчує економічну й техніко-технологічну перевагу більш масштабних за потужностями аграрних підприємств порівняно з невеликими фермами. Ця тенденція вказує на потребу впровадження інноваційних проектів виробництва біопалива в умовах крупних сільськогосподарських формувань, які працюють за сучасними технологіями та із застосуванням ефективної сільськогосподарської техніки. Проте відсутність необхідного управлінського інструментарію [2; 3] для ефективного управління такими інноваційними проектами стримує їх впровадження в практику АПК. Для цього насамперед необхідно проаналізувати сировинну та матеріально-технічну базу в навколишньому проектному середовищі для оцінки можливості реалізації інноваційних проектів з виробництва біопалива.

Постановка завдання. Наше завдання – проаналізувати сировинну та матеріально-технічну базу Львівської області як головних чинників проектного середовища для реалізації інноваційних проектів із комплексного вирощування й переробки ріпаку на біопаливо в сучасних аграрних підприємствах та агрохолдингах.

Виклад основного матеріалу. За нашими даними, для діяльності СГП у Львівській області використовується 82,6% ріллі, забезпеченість тракторами – 94,8% (у деяких районах області цей показник сягає 100%), а комбайнами – 97,6%. Посівна площа сільськогосподарських культур у 2012 році у Львівській області становила 70,7% від усієї площі ріллі. Найбільше використовують посівні площі СГП Яворівського і Радеківського (на 100,0%) та Золочівського (92,04%) районів, а найменше – Перемишлянського (56,2%), Старосамбірського (53,8%) і Самбірського (51,4%) районів [1]. У структурі посівних площ Львівської області найбільшу питому вагу займають зернові культури – 49,03%, а саме: озима пшениця – 24,04%, кукурудза на зерно – 74,0%, та технічні культури – 12,6%, зокрема ріпак озимий – 6,53%, картопля – 17,8%. Під кормовими культурами використовується 20,01% посівної площі. У цілому у 2005–2012 рр. спостерігається тенденція до росту посівних площ озимої пшениці, озимого ріпаку, кукурудзи на зерно, сої та зниження обсягів посівів озимого жита, цукрового буряку, кормових культур. Аналіз урожайності основних

технічних культур у господарствах Львівської області показує тенденцію до її зростання (рис. 2.)

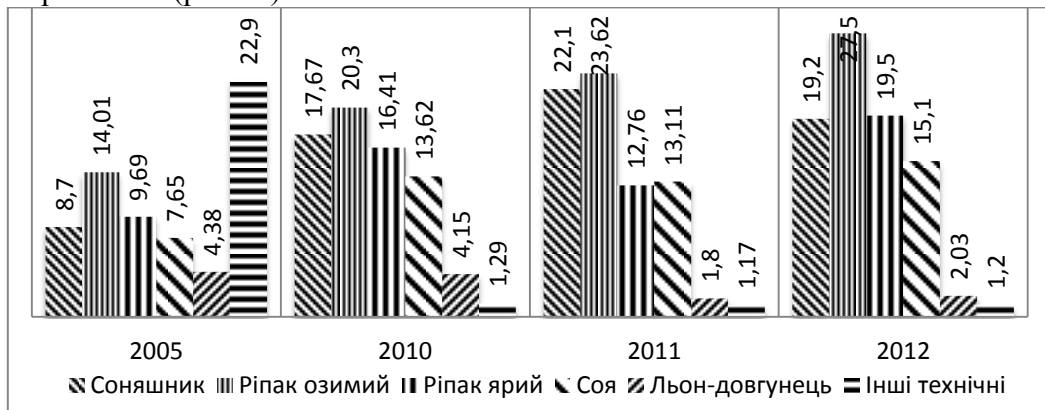

Рис. 2. Урожайність основних технічних культур в СГП Львівської області.

Ріст урожайності основних сільськогосподарських культур та збільшення їх посівних площ вплинуло, цілком очевидно, на збільшення їх валових зборів. Зокрема спостерігається ріст валових зборів зернових культур – 866,97 тис. тонн у 2012 р. проти 622,8 тис. тонн у 2005 р., а саме: озимої пшениці – 393,28 тис. тонн (2012 р.) і 321,9 тис. тонн (2005 р.), озимого ячменю - 7,93 тис. тонн у 2005 р. та 30,12 тис. тонн у 2012 р., кукурудзи на зерно – 258,35 тис. тонн у 2012 р. проти 72,9 тис. тонн у 2005 р., а також цукрового буряку – 626,23 тис. тонн (2012 р.) й 442,6 тис. тонн (2005 р.), озимого ріпаку – 97,89 тис. тонн (2012 р.) та 8,3 тис. тонн (2005 р.), сої – у 2005 р. – 7,11 тис. тонн, у 2012 р. – 10,53 тис. тонн, картоплі – 1223,8 тис. у 2005 р. та 1522,71 тис. тонн у 2012 р., гречки – 59,7 тис. тонн у 2005 р. і 84,96 тис. тонн у 2012 р. Однак є низка культур, валові збори яких у господарствах Львівської області за період 2005–2012 рр. знизились. Це, зокрема, озиме жито – 29,6 тис. тонн (2005 р.) та 16,60 тис. тонн (2012 р.), кукурудза на силос – 139,0 тис. тонн у 2005 р. й 77,69 тис. тонн у 2012 р., а також багаторічні та однорічні трави (рис. 3).

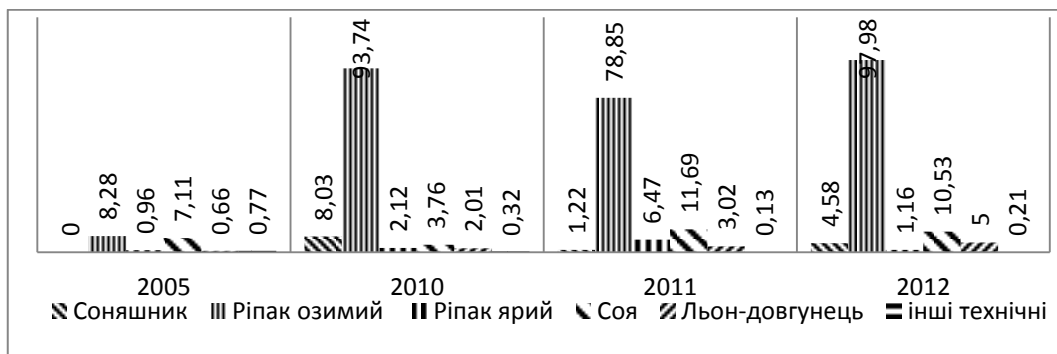

Рис. 3. Валовий збір олійних культур у СГП Львівської області.

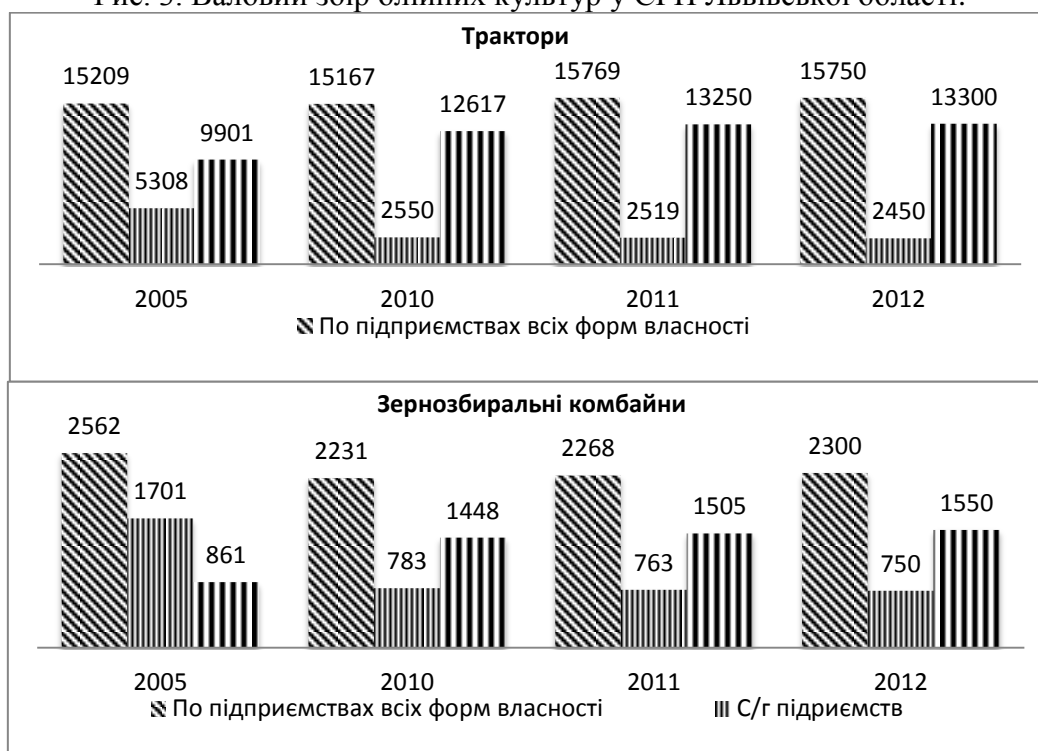

Рис. 4. Динаміка зміни кількості тракторів та зернозбиральних комбайнів у Львівській області.

Наявна кількість тракторів у СГП і фермерських господарствах Львівської області – 8920 одиниць – в основному забезпечує технологічні потреби на 94,8. У більшості районів цей показник складає 100%, а в Миколаївському, Жовківському, Стрийському районах – 80-92%. Середнє завантаження на 1 трактор складає 94,8 га, найвище навантаження у 275 га/трактор у Кам'янка-Бузькому районі, найнижче у Старосамбірському

районі – 23,0 га/трактор. Наявна кількість комбайнів – 1948 одиниць – забезпечує технологічні потреби області на 97,6%. У більшості районів цей показник складає 100%, а в Бродівському, Буському, Жидачівському, Миколаївському районах – 80-97%. Середнє завантаження на 1 комбайн в області складає 129,6 га/комбайн, найвище навантаження – 331,6 га/комбайн – у Кам'янка-Бузькому районі, найнижче у Старосамбірському районі – 85,0 га/комбайн (рис. 4).

Висновки. Проведена оцінка матеріально-технічної бази та сировинних ресурсів у проектному середовищі Львівської області дає підстави вважати, що тут є необхідні умови для впровадження інноваційних проектів з комплексного вирощування й переробки ріпаку на біопаливо в сучасних аграрних підприємствах та агрохолдингах.

Бібліографічний список

5. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. – К. : ННЦ “ІАЕ”, 2012. – 182 с.

4. Сільське господарство України : Стат. Зб. / за ред. Ю. М. Остапчука. – К. : Державна служба статистики України, 2011. – 384 с.

2. Бушуєв С. Д. Динамічне лідерство в управлінні проектами : монографія / С. Д. Бушуєв, В. В. Морозов. - 2-ге вид. – К. 2000. – 312 с.

3. Керівництво з управління інноваційними проектами. Та програмами: т. 1, версія 1.2 / проф. С. Д. Бушуєв. – К. : Наук. світ, 2009 – 173 с.

1. Аграрний паспорт Львівської області станом на 01.01.2013 року – Львів : ЛОДА, 2013. – 44 с.

Stepovanyy V., Raw material and technical base for innovative projects with complex cultivation and processing of rape for biofuels in agricultural enterprises

In this article Lviv region raw material and technical base as the main project environment factors for realization of innovative projects complex cultivation and processing of rapeseed for biofuel have been analyzed. Based on the results of the resorts has made the conclusions about favorable conditions for the implementation of innovative projects in complex cultivation and processing of rapeseed for biofuels in modern farms and agricultural holding.

Key words: rape, cultivation, processing, biofuel, agricultural enterprises, agricultural holding.

В. Степованый. Сырьевая и материально-техническая база для инновационных проектов по комплексному выращиванию и переработке рапса на биотопливо в аграрных предприятиях

В данном исследовании проанализировано сырьевую и материально-техническую базу Львовской области, как главных факторов проектной среды для реализации инновационных проектов по комплексному выращиванию и переработки рапса на биотопливо. На основании результатов исследований сделаны выводы о благоприятных условиях для внедрения инновационных проектов по комплексному выращиванию и переработки рапса на биотопливо в условиях современных аграрных предприятий и агрохолдингов.

Ключевые слова: рапс, выращивание, переработка, биотопливо, аграрное предприятие, агрохолдинг.